

РЕШЕНИЕ

№ 517

София, 28 ноември 2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение, в съдебно заседание на тринадесети юни две хиляди двадесет и пета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: РУЖЕНА КЕРАНОВА

ЧЛЕНОВЕ: СПАС ИВАНЧЕВ

КРАСИМИР ШЕКЕРДЖИЕВ

при секретар: Марияна Петрова
и в присъствието на прокурора Ивайло Симов
изслуша докладваното от съдия Ружена Керанова
н. дело № 393/2025 година

Касационното производство е образувано на основание чл. 346, т. 1 от НПК по жалби, подадени от защитниците на подсъдимите О. П. В. и П. Д. В., по лична жалба на подсъдимия О. В., по жалба на частните обвинители К. В. Ч., А. Н. Ч. и Н. А. Ч. чрез техния повереник, срещу въззивно решение № 78/19.02.2025 г., постановено по ВНОХД № 238/2024 г. от Апелативен съд – София.

В първата жалба, подадена от името на подсъдимите О. и П. В., са заявени и трите касационни основания. Изтъкват се недъзи в доказателствената дейност на съдебните инстанции, като с позоваване на нормите на чл. 14 и чл. 107 от НПК се заявява, че вътрешносъдийското убеждение е формирано без да е извършена изискуемата се от закона всестранна и обективна оценка на релевантните факти. Настоява се, че апелативният съд не е дал отговор на редица възражения на защитата за допуснати нарушения в аналитичната и оценъчна дейност на първата инстанция. Поддържат се аргументи за недопустимо позоваване в атакуваното решение на показанията на поемните лица, присъствали при проведените с участието на подсъдимите следствени експерименти. Отправя се и укор за изопачаване на действителното съдържание на тези гласни доказателствени източници, както и че в решението липсват съображенията на апелативния съд относно начина, по който са извлечени от съдържащата се в тях информация за наличие на интелектуално помагачество, признато в лицето на П. В.. Насочва се внимание към заключенията по съдебномедицинските експертизи (приети от основния съд и от втората инстанция), за които се твърди, че съдържат недостатъци, както и че апелативният съд не е отчел и не е дал отговор по същественото различие в тях относно механизма за настъпване на смъртта на жертвата. Според касатора съдът в противоречие с доказателствата и съдебната практика е направил своите изводи относно квалифициращите обстоятелства по чл. 116, ал.1, т. 6 и т. 9 от НК. Наложеният наказателен акт на двамата подсъдими – доживотен затвор, са счетени за явно несправедливи, оспорвайки приетото от съда, че деянието е извършено и с „особена жестокост“, каквото обвинение не е повдигано с обвинителния акт, а оценките по отношение личността на подсъдимите не са изводими от спецификите на конкретното деяние. Отправени са алтернативни искания за отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново

разглеждане на апелативния съд, за преквалифициране на деянията на двамата подсъдими или за замяна на наказанията им при условията на чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК.

В жалбата и писменото допълнение към нея, подадени от другия защитник на подсъдимия О.В., са отправени искания за отмяна на въззивното решение поради допуснати процесуални нарушения и връщане на делото за ново разглеждане; за преквалифициране на престъплението от чл. 116, ал. 1, т. 6 и т. 9 от НК в такова по чл. 115 от НК; за изменение на решението и замяна на наказанието „доживотен затвор“ с „лишаване от свобода“. В подкрепа на тези искания се твърди, че въззивното решение не отговаря на изискванията на чл. 339, ал.1 и ал. 2 от НПК, квалифицирано от касатора като липса на мотиви. Изтъква се, че атакуваният акт е буквален препис (copy paste) на мотивите на първата инстанция, поради което и не съдържа отговор на защитните доводи и собствен на апелативния съд анализ. Посочват се различията между показанията на свидетелите от двете фази на процеса, оспорвайки приетата достоверност на тези, депозираните пред основния съд. Отправят се възражения във връзка с отхвърлени искания при назначаването на съдебномедицинската експертиза във въззивното производство, свързани с осигуряване на безпристрастен експертен екип. Навеждат се аргументи за незаконен състав на първоинстанционния съд, обвързано с изразеното от съдебен заседател особено мнение, че справедливото наказание е „доживотен затвор без замяна“. И в тази жалба се оспорва ползването на показанията на поемните лица по вече съобщените съображения. Счита се, че приетите от съдилищата квалифициращи обстоятелства са останали недоказани, а изводите на съда за наличието им са изведени неправилно. Наложено на О. В. наказание „доживотен затвор“ се счита за несправедливо, тъй като очевидно не съответствало на обществената опасност на деянието и дееца, като в тази част решението е оценено като немотивирано.

В личната си жалба подсъдимият О. В. твърди, че законът е приложен неправилно, защото показанията на поемните лица Б. и В. са негодни доказателствени средства, а и по същество изявленията им не обосновават направените от съда изводи въз основа на тях. Изтъкват се съображения, че съдът неправилно е възприел съобщеното от свидетелите в съдебната фаза за съществуващи проблеми в брачната връзка. В жалбата се пресъздават показанията на свидетеля Г. Д. пред основния съд, с когото пострадалата Ев. В. е имала извънбрачна връзка, определени от касатора като неясни и неточни в частта им за извършвано от него или съвместно с другия подсъдим проследяване на жертвата, каквито данни той не е съобщил при разпита си в предходната процесуална фаза. Счита се, че без отговор са останали възраженията му за начина, по който основният съд е разчел заключенията на техническите експертизи, тъй като апелативният съд буквално е преписал мотивите към първоинстанционната присъда. Отбелязват се различията в изслушаните съдебномедицински експертизи по отношение на поставеното върху главата на пострадалата стреч фолио и се оспорва приетия механизъм на настъпване на смъртта ѝ. С позоваване на разпоредбите на чл. 310, ал. 1 и ал. 2 и чл. 34 от НПК се настоява, че въззивният съд не е разгледал въпроса, поставен в личната защита на касатора в хода на пренията, за нарушаване на посочените процесуални изисквания при постановяване на първоинстанционната присъда и на довода за предубеденост на съдебния заседател, подписал присъдата с особено мнение. Определеното наказание „доживотен затвор“ е счетено за завишено, като се привеждат примери от съдебната практика, в които по подобни казуси е определяно „лишаване от свобода“. В заключение се обобщава, че са налице всички касационни поводи по чл. 348, ал.1 от НПК, налагащи отмяна на решението и ново разглеждане на делото.

В касационната жалба, подадена от втория защитник на подсъдимия П. В., се съдържа искане за отмяна на въззивното решение и оправдаване на същия по повдигнатото му обвинение по чл. 116, ал.1, т. 6 и т. 9 във вр. с чл. 20, ал. 4 от НК, алтернативно за връщане на делото за ново разглеждане или редуциране на наложеното наказание. Тези искания са аргументирани с доводи, че решението е постановено в нарушение на чл. 339, ал. 2 от НПК, тъй като в него не присъства отговор на повдигнатите възражения, с които е била оспорвана обосноваността на първоинстанционната присъда, което по същество представлявало липса на мотиви. Настоява се, че въззивният съд безкритично е приел изводите на основния съд за причастност на П. В. към извършеното деяние, кредитирайки и поставяйки в основата на неговото осъждане недопустими доказателствени средства, каквито са показанията на споменатите поемни лица. Отделно, оспорва се и направената в атакувания съдебен акт тяхна интерпретация и начинът, по който е оценено съдържанието на приложените по делото недатирани писмени бележки (записки). Споделят се съображения, че от действията на подсъдимия, извършени след деянието не би могло да се направи несъмнен извод за обещана от него помощ на извършителя преди осъществяването на престъплението. Явната несправедливост на наказанието се обосновава с твърдения за неправилно отчитане на обстоятелства, разкриващи негативна характеристика на личността на подсъдимия, които не кореспондират на доказателствата по делото.

В жалбата на частните обвинители чрез техния повереник се поддържа, че справедливото и съобразено с наличния доказателствен материал и разпоредбата на чл. 36 от НК се явява наказанието „доживотен затвор без замяна“ по отношение на двамата подсъдими. Изтъкват се съображения, че в атакувания съдебен акт не присъства отговор на възраженията на частните обвинители, поддържани във въззивната процедура, за явна несправедливост на наложените наказания, въпреки посочените от тях данни, обуславящи наличие на всички предпоставки, визирани в чл. 38, ал. 1 от НК. В тази връзка се обръща внимание, че престъпното посегателство разкрива особено висока степен на обществена опасност и морална укоримост. Деянието е извършено при наличието на повече от едно квалифициращо обстоятелство, като подсъдимите са лишили собственото си дете и внуче от неговата майка, което трайно и безвъзвратно е преобърнало живота му. При индивидуализацията на наказанието съдът е подценил значението на поведението им преди и след деянието, както и предприетите действия по укриването на трупа на жертвата, заблуждаването и манипулиране на правоохранителните органи, които обстоятелства не само характеризират престъплението като изключително тежко, но и водят до извод за изключително висока степен на обществена опасност на дейците, спрямо които целите по чл. 36 от НК не могат да се постигнат чрез по – леко наказание. Предвид на тези съображения се иска касационната инстанция да упражни правомощията си по чл. 354, ал. 3, т. 1 от НПК, като отмени въззивното решение и върне делото за ново разглеждане от апелативния съд за определяне на справедливо наказание на подсъдимите, а именно „доживотен затвор без замяна“.

В съдебното заседание подсъдимите О. В. и П. В. и техните защитници поддържат жалбите по изложените в тях доводи и искания.

Частните обвинители и граждански ищци А. и Н. Ч. се явяват лично. Частният обвинител К. Ч., редовно призована, не взема участие в касационното производство. За всички се явява техният повереник, който поддържа жалбата по изложените в нея аргументи. Изразява становище за неоснователност на жалбите на подсъдимите.

В касационното производство участва особеният представител на частния обвинител и граждански ищец М. В., който поддържа становище за неоснователност на подадените жалби от името на подсъдимите.

Представителят на Върховната касационна прокуратура изразява становище за неоснователност на подадените жалби от подсъдимите и от частните обвинители и пледира за оставяне в сила на атакувания съдебен акт.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и извърши проверка в пределите по чл. 347, ал.1 от НПК, установи следното:

Софийският градски съд с присъда № 164/20.10. 2023 г., постановена по НОХД № 4620/2022 г., признал подсъдимия О. П. В. за виновен в това, че на 13.10.2021 г., в гр. София като извършител в съучастие с подсъдимия П. Д. В.в – помагач умишлено е умъртвил Е. А. В., като деянието е извършено предумишлено и по особено мъчителен за жертвата начин, поради което и на основание чл. 116, ал. 1, т. 6, пр. 2 и т. 9 във вр. с чл. 115 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК го осъдил на наказание доживотен затвор, което да изтърпи при първоначален специален режим.

Със същата присъда подсъдимият П. Д. В. е бил признат за виновен в това, че на 13.10.2021 г. в съучастие с О. В. (извършител), като помагач чрез съвети и разяснения за начина на извършване на деянието и мястото, където да бъде укрит трупа и обещание да даде помощ след деянието за транспортирането на трупа, умишлено улеснил О.В. да умъртви Е. А. В., като деянието е предумишлено и по особено мъчителен за жертвата начин, поради което и на основание чл. 116, ал. 1, т. 6, пр. 2 и т. 9 във вр. с чл. 115 във вр. с чл. 20, ал. 4 от НК го осъдил на наказание доживотен затвор, което да изтърпи при първоначален специален режим.

С присъдата е ангажирана и гражданската отговорност на двамата подсъдими, както следва : всеки един от подсъдимите е осъден по отделно да заплати на К. Ч., А. Ч. и Н. Ч. сумите от по 300 000 лева за всеки от тях, представляващи обезщетение за причинените им неимуществени вреди, в резултат на престъплението, ведно със законната лихва; подсъдимите са осъдени солидарно да заплатят на М. О. В. сумата от 500 000 лева, представляващи обезщетение за причинените му неимуществени вреди, в резултат на престъплението, ведно със законната лихва.

Съдът е приложил разпоредбата на чл. 59 от НК и се е произнесъл по веществените доказателства, сторените разноси и дължимата се държавна такса.

С атакуваното сега въззивно решение, постановено по жалби на подсъдимите и по жалба на частните обвинители К., А. и Н. Ч., първоинстанционната присъда е потвърдена.

Прегледът на въззивното решение сочи на допуснати процесуални нарушения при неговото постановяване, тъй като в съдържанието му се откриват пороци, посочени в касационните жалби на подсъдимите и на частните обвинители.

Аргументите на касаторите- подсъдими, съдържащи се в подадените от техните защитници жалби, и тези, изложени в личната такава от О. В., съвпадат в голяма степен, което позволява съвместното им разглеждане. Предварително се отбелязва, че част от доводите, представени в подкрепа на оспорването, независимо от подвеждането им под основанието на чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК, представляват претенции за необоснованост, която не е касационен повод. В жалбите им се съдържат и съображения за нарушени процесуални правила при събиране, проверка и оценка на доказателствените материали и е отправен упрек към съдържанието на атакуваното решение, в която връзка се поддържа, че втората инстанция не е обсъдила в пълнота изложените от защитата доводи във въззивната процедура и не им е дала убедителен отговор. Така формулираните възражения са процесуално допустими и частично основателни.

Обективността изисква да се отбележи, че по искане на защитата въззивният съдебен състав е открил допълнително съдебно следствие, в рамките на което е

назначил и приел допълнителна съдебномедицинска експертиза (СМЕ), съдебно – психиатрична и психологична експертиза (СППЕ) по отношение на подсъдимия О. В., и същият е дал обяснения, приобщени са и писмени документи. Този подход несъмнено е бил процесуално издържан предвид това, че съдебният състав е оперирал с ограничен кръг от доказателства, тъй като част от материалите, върху които е градена обвинителната теза, са подлежали на изключване от ценимата доказателствена маса.

Прегледът на атакувания съдебен акт показва възпроизвеждане на фактическите изводи на първата инстанция (което не е процесуален порок, след като са намерени за установени), но в него не присъства пълен въззивен доказателствен преглед, очертан от изискванията, заложи в разпоредбата на чл. 314 от НПК, както и на чл. 339, ал. 2 от НПК. В тази насока във въззивното решение се откриват непоследователни, а поради това и процесуално уязвими аргументи, с които са утвърдени разсъжденията на първия съд за извеждане на факти от конкретни доказателствени източници и тяхната оценка – от гледна точка както на допустимост, така и с оглед на оспорваната във въззивната процедура достатъчност те да обусловят направените с присъдата изводи за съучастническа дейност на двамата подсъдими.

Недоволството на касаторите е от кредитираните от страна на въззивния съд показания на поемните лица, присъствали при извършените с подсъдимите следствени експерименти, и по конкретно, изводимо от съдържанието на жалбите, показанията на свидетелите В. и Б., с които е обосновавана помагаческата дейност на П. В..

В съответствие с преобладаващата съдебна практика апелативният съд (а преди това и първата инстанция) е изключил от подлежащата на обсъждане доказателствена съвкупност показанията на полицейските служители Д. и И., пресъздали съдържанието на „оперативните беседи“, проведени с подсъдимите лица. Отказал е да цени и протоколите, отразяващи проведените на 13.11.2021 г. следствени експерименти с участието на подсъдимите, предхождащи привличането им в качеството на обвиняеми. Основанието, предпоставило тези процесуални решения, съдът е обосновал с допуснати нарушения на чл. 2, §3 от Директива 2013/48/ЕС¹ и в частност на съображение 21². В атакуваното решение е прието, че в разглеждания случай както в хода на беседата, така и при проведените следствени експерименти, двамата подсъдими, изнасяйки уличаваща ги информация, са се превърнали от свидетели в обвиняеми, но те не са били уведомени, че имат право да запазят мълчание и за правото им на адвокат (виж, стр. 24-25 от решението). Въпреки заетата позиция, апелативният съд е счел, че „порочността на извършените процесуалноследствени действия (следствените експерименти) не рефлектира върху показанията на поемните лица, участвали при провеждането им“. В тази насока е изложил аргументи, че функцията на поемните лица като участници в действията по разследване е да осигурят граждански контрол по законосъобразното им извършване и независимо от съдбата на писменото доказателствено средство нямало пречка показанията им да се ползват, вкл. и за установяване на „извънпроцесуалните“ изявления на лица, придобили впоследствие качеството на обвиняем/подсъдим. Предложената теза е неубедително защитена и неприемлива в няколко насоки. Първо, правнозначимата информация, за която съдът е приел, че е допустимо да бъде въведена в процеса на доказване чрез показанията на поемните лица, произхожда от изявленията на подсъдимите лица, депозирани от тях при същите условия (без адвокат, без да бъдат уведомени за правата им и след като по мнението на съда са се превърнали в заподозрени), отчетени преди

¹ Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по ЕЗА и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане

² В решението и в мотивите на присъдата, посочено като чл. 21 от директивата.

това като нарушаващи стандарта, въведен с Директива 2013/48 ЕС. Второ, трябва да се подчертае, че по същество отдаденото от съда значение на показанията на поемните лица В. и Б., присъствали при прилагането на процесуалния способ по чл. 166 от НПК с участието на подсъдимия П. В., не се отнасят до обстоятелствата, предмет на проведените експериментални действия³, а до негови изявления, интерпретирани като значими за установяване на участието му в инкриминираното престъпление като помагач. Тази забележка е продиктувана и от отразеното в решението становище, „че показанията на поемните лица имат роля и средство за допълване на непълноти и пропуски в съответните протоколи, да служат за проверка на последните или да ги заменят при наличие на такива непълноти“.

Трето, принципно, както е заявено в атакуваното решение, няма пречка поемните лица да свидетелстват в процеса и чрез разпита им да се съберат доказателства. Приведеният в тази връзка аргумент за „разликата в процесуалния статут на поемните лица в сравнение с лицата по чл. 118, ал. 2 от НПК“ обаче не допринася за разрешаването на съществения въпрос за доказателствената стойност на показанията на свидетелите В. и Б., преразказали изявления на П. В., както с оглед на предпоставките за допустимото използване на производните доказателства, така и предвид защитата, предоставената от чл. 6, § 1 и § 3 от КЗПЧОС⁴. Тези въпроси, а не само процесуалната функция и статут на поемните лица, заради която е прието, че показанията им могат да бъдат отнесени към годния за ценене доказателствен материал, също са подлежали на обсъждане. С факта на задържането на подсъдимите⁵ и провеждането на разговор с тях от полицейските служители в рамките на беседата те вече са били третирани като заподозрени, на които се е дължала адвокатска защита, като се има предвид и разследваното престъпление. В този аспект остава неясна и позицията в атакуваното решение, че изявленията на подсъдимите са „извънпроцесуални“, независимо че са направени в хода на извършените следствените експерименти, пряко свързани с образуването на наказателно производство, по което към този момент те вече са били заподозрени като извършители на престъплението. Понататък, съдът, приемайки, че показанията на свидетелите представляват източник на доказателствени факти за инкриминиращите изявления на П. В., е дължал и преценка дали те съставляват съществена част от материалите, послужили за неговото осъждане като помагач на другия подсъдим. Дистанцирайки се от задължението си да провери доказателствените разсъждения на първата инстанция, апелативният съд ги е утвърдил безкритично, пропускайки да съобрази логиката на иначе приетата за приложима в разглеждания случай Директива 2013/48/ЕС и да изследва дали допуснатите нарушения подкопават стандарта, охраняващ справедливостта на процеса⁶. Процедирайки така, сам е основал изводите си върху уязвими от процесуална гледна точка доказателствени материали, чиято допустимост не може да бъде утвърдена с приведените в решението аргументи.

Извън казаното, доколкото в касационните жалби се повдига и този въпрос, се отбелязва, че пред въззивния съдебен състав защитата на П. В. е изтъквала доводи по същината на свидетелстването на Б. и В. и начина, по който първата инстанция е интерпретирала техните показания. Оспорването е било насочено основно срещу

³ Конкретното негово поведение след деянието е безспорно установено чрез писмените и веществени носители на информация (видеозаписи), експертно проверени. Същото е относимо и по отношение на подсъдимия Орлин Владимиров.

⁴ Решение на ЕСПЧ, Д. Митев срещу България, § 54.

⁵ На 12.11.2021 г. в 20, 40 ч. и в 20, 50ч., заповеди за задържане, л. 56 -57, т. 4 от досието на досъдебното производство.

⁶ Виж, и чл. 12, § 2 във вр. със съображение 50 от директивата.

приетата достатъчност чрез коментираните доказателствени средства да се изведат фактически изводи за неговата помагаческа дейтелност, съчетано и с твърдения за превратна оценка на тяхното съдържание. Тези възражения са били съществени и независимо, че апелативният съд е възприел доказателствените изводи на първата инстанция, им е дължал отговор, който не може да се изчерпи с утвърждаване на аргументите, съдържащи се в мотивите към присъдата, най-малкото защото в тях като факти се третират и оценъчните съждения на свидетелите. В този аспект доводът, свързан с отсъствие на отговор във въззивното решение, не е съвсем лишен от основание.

На следващо място, във всички жалби се оспорват изводите на съдебномедицинските експертизи (СМЕ) относно механизма на причиняване смъртта на пострадалата. Поддържат се твърдения, че в решението не присъства обсъждане на разликите в експертните мнения и съображения кои от тях се възприемат. Част от касаторите изтъкват и доводи за неудовлетворени конкретни искания при назначаването на СМЕ във въззивното производство и недопускане на техните въпроси към вещите лица при разпита им в съдебно заседание. В голямата си част тези възражения са неоснователни. Както вече се посочи, въззивният съд е удовлетворил искането на защитата и е допуснал допълнителна съдебномедицинска експертиза със задача да даде отговор относно всички обстоятелства, свързани с механизма на причиняване на смъртта на пострадалата, съобразен със събраните по делото доказателства, вкл. и обясненията на подсъдимия О. В.. Съдържанието на протокола от съдебното заседание, в което е проведен разпитът на вещите лица, не оправдава твърдението, че защитата е била ограничавана да задава въпросите си по представеното и поддържано от тях експертно заключение. Отхвърленото искане в персоналният експертен състав да бъдат включени вещи лица от други държави-членки, за да се осигури обективността на експертно изследване, съдържащо се във въззивната жалба на О. В., разгледано на плоскостта на ограничено право на защита, е неоснователно. Експертното изследване е възложено на вещи лица при съобразяване на тяхната компетентност, обоснована от образователния им ценз и професионален опит, преценени съобразно естеството на обстоятелствата, за изясняването на които са били нужни специални знания. Доводът, изтъкван от касатора за медийния интерес към делото, представлява субективното му мнение, че това е фактор, изискващ ползването на инструментариума на международното сътрудничество. Данни за съмнения в професионалната компетентност на назначените вещи лица или за тяхна предубеденост не се откриват по делото. Напълно несподелимо е възражението на подсъдимия О. В., поддържано в личната му жалба, че съдът е отказал да провери дали представеното в електронна форма заключение е подписано с квалифициран електронен подпис (КЕП), както изисква чл. 149, ал. 3, изр. последно от НПК. В досието на въззивното дело е приложено писмено заключение на хартиен носител и подписано със саморъчни мастилени подписи от тримата експерти.

Не може да се отрече обаче основателността на възраженията, съдържащи и упрек към съдържанието на атакуваното решение, че апелативният съд не е разисквал различията между експертните мнения, приети от основния съд, и това от въззивното производство, относно въпросът дали в механизма на причиняване на смъртта е участвал като способ и поставеното (намотаното) стреч фолио около главата на пострадалата. Във въззивния съдебен акт присъства пространно описание на експертните мнения, изслушани от първата инстанция и описаният там механизъм – комбиниране на способите, включващи и въздействие чрез намотаване на фолио, както и на противоположното заключение по този въпрос на вещите лица по изслушаната във въззивната процедура експертиза, съдържащо извод, че фолиото е поставено

послесмъртно. След това описание, наред с разясненията на експертите, дадени по време на разпита им пред основния съд и в допълнителното съдебно следствие, съдът заключил, че приема първата експертиза. Няма съмнение, че решаващият съдебен състав е суверенен в преценката си при наличие на различни заключения по едни и същи въпроси, предвид разпоредбата на чл. 154, ал. 2 от НПК да възприеме едното от тях. Несъгласието обаче с другите изисква надлежно мотивиране, от което да стане ясна волята на съда защо не ориентира фактическите си изводи съобразно това експертно мнение. В разглеждания случай това не е сторено, като в тази насока единодушното експертно мнение по всички изслушани експертизи, че пряката причина за смъртта е механична асфиксия чрез удушаване, на което е акцентирал съдът, не е достатъчно, за да се приеме за изпълнено задължението, визирано в чл. 154, ал. 2 от НПК. В тази връзка следва да се отбележи, че в пренията си пред въззивният съд защитата освен друго е обосновавала своята теза именно с посочения експертен извод на допълнителната СМЕ, поради което и отсъствието на съдебна мотивировка за неприемането му е лишила от отговор поддържаните възражения.

В жалбите се съдържат и доводи, че атакуваният съдебен акт не отговаря на изискванията по чл. 339 от НПК, тъй като повтаря мотивите към първоинстанционната присъда, съответно не съдържа отговор на доводите на защитата. Застъпеното виждане, макар и преувеличено, все пак във втората си част отговаря на процесуалната действителност. Касационната инстанция е имала повод да изрази своето становище, че когато въззивният съд не е достигнал до различни фактически изводи въз основа на доказателствата по делото, той не е длъжен да обсъжда всичко онова, което е задължително за мотивите на първоинстанционната присъда. Това обаче не отменя задължението на втората инстанция, визирано в чл. 339, ал. 2 от НПК, да се произнесе по възраженията на страните и да им даде мотивиран и пълноценен отговор. Отделно от обсъдената вече процесуална проблематика, очертана по-горе в настоящето решение, трябва да се маркира, че пред въззивната инстанция са повдигани и възражения, които не са били релевирани в пренията на страните пред основния съд, обяснимо с това, че този съд все още не е постановил своя съдебен акт и не е ясно какво ще бъде възприето. Така напр., подсъдимият О. В. в правото си на лична защита е изтъквал възражения за допуснати нарушения на чл. 310 от НПК при постановяване на първоинстанционната присъда (виж, т. 2, л. 532). Ако бе разгледал тези аргументи, апелативният съд би могъл да им отговори, имайки предвид, че в кориците на първоинстанционното производство присъстват присъда и мотиви, изготвени на хартиен носител, с положени мастилени подписи от всички членове на съдебния състав, както и писменото документиране за отсъствието към този момент на функционална възможност в ЕИСС мотивите да бъдат подписани от съдебните заседатели. Видно е от съдържанието на решението, че отговор на тези възражения няма, което очевидно е породило и мнението на касаторите, че там където в мотивите към присъдата не се съдържат аргументи, такива не се откриват и в атакувания съдебен акт. Посоченият недостатък на въззивното решение се коментира само като илюстрация за неспазване на изискванията по чл. 339, ал. 2 от НПК.

В този аспект и възраженията на частните обвинители също имат своето основание. Във въззивното производство те са настоявали за утежняване на положението на двамата подсъдими, искайки налагане на наказанието „доживотен затвор без замяна“. По повод на жалбата им в атакувания съдебен акт присъства краткото съображение, че първостепенният съд е дал подробен отговор на всяко едно от възраженията на частното обвинение, придружено с обобщението, че те (възраженията) са житейски обусловени, но съдът дължи съобразяване на всички налични по делото факти, последното принципно вярно. Мотивите към

първоинстанционната присъда не разкриват конкретно обсъждане на тезата на частното обвинение за налагане на най-тежкото наказание, изискващо преценка за присъствието на втората от предпоставките, визирани в чл. 38 от НК, поради което и препращането към съображенията на основния съд не е било съвсем удачно. Посъщественото разбира се е, че втората инстанция е дължала да разгледа доводите, независимо дали изтъкваните с въззивната жалба и в съдебното заседание фактори, преценени от частните обвинители като значими за обосноваване на кумулативното изискване по чл. 38, ал. 1 от НК, е могло да доведе до желания от тях резултат.

Обобщено, изложеното дава основание за извод, че извършената от съда процесуална дейност не удовлетворява стандарта, въведен с нормите на чл. 314 и чл. 339, ал. 2 от НПК. Констатираните нарушения са отстранени чрез провеждане на ново въззивно производство пред втората инстанция, при което преди всичко съдът следва да извърши прецизен анализ и оценка, съобразявайки всички предпоставки за допустимост, достатъчност, достоверност на доказателствените материали, въз основа на които да изгради фактическите си констатации със степен на убедителност по изискванията на чл. 303 от НПК, отговаряйки и на възраженията на страните. При необходимост да проведе и допълнително съдебно следствие. Посочените недостатъци на проверявания съдебен акт изключват на този етап окончателни изводи по приложението на материалния закон, поради което е безпредметно обсъждането на алтернативните претенции на касаторите в тази насока. Отправеното искане от защитата на подсъдимия П. В. за неговото оправдаване е неудовлетворимо, тъй като при първо по ред касационно производство настоящата инстанция не може да установява нови факти и в резултат на собствен доказателствен разбор да достигне до извод за недоказаност на обвинението. С оглед изхода от касационната проверка поддържаните възражения в жалбата на частните обвинители за справедливостта на наказанието, както и тези на защитата, но с противоположна насоченост, също не могат да получат отговор сега. Изложените доводи подлежат на обмисляне от решаващия въззивен съдебен състав при новото разглеждане на делото.

С оглед на изложените съображения и на основание чл. чл. 354, ал.3, т. 2 във вр. ал. 1, т. 5 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ въззивно решение № 78/19.02.2025 г., постановено по ВНОХД № 238/2024 г. от Софийския апелативен съд.

ВРЪЩА делото за ново разглеждане от друг състав на същия съд.

Настоящото решение не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.
2.

ОСОБЕНО МНЕНИЕ

На съдия Спас Иванчев,

по касационно дело 393 по описа за 2025г. на ВКС

Считам, че следва да изразя настоящето особено мнение с оглед несъгласието ми с мнението на мнозинството за необходимостта от отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане от предходната съдебна инстанция.

На първо място не съм съгласен с интерпретацията на показанията на свидетели, участвали в качеството на поемни лица при провеждане на процесуално-следствено действие, определено като процесуално недопустимо. Мнозинството се съгласява с всички доводи в тази връзка до момента на преценката за процесуалната стойност на показанията на такива свидетели.

Определя допускането на тези показания като неубедително защитена и неприемлива в няколко насоки. Основно мнозинството се позовава на вътрешно противоречие при възприемането на постулатите от Директива 2013/48 ЕС.

Моето мнение е, че въпросната директива третира въпроси касателно участието в процеса на лица, които от свидетели придобиват качеството на заподозряни или обвиняеми, от който момент нормативно се препоръчва да се прекрати разпита на такова лице незабавно. Въззивната инстанция напълно се е съобразила с тези препоръки, изключвайки и самото процесуално-следствие като нередовно извършено. Мнозинството обаче, неприемливо според мен, е разширило приложното поле на въпросната директива. Показанията на поемните лица, чиято основна задача във всеки един процес е да гарантират безпристрастно и обективно провеждане на процесуалните действия, не могат да бъдат поставени на една процесуална плоскост с разпита на заподозрян (по директивата) или обвиняем, или пък на полицейските служители, провеждащи разузнавателна беседа. Тяхното участие в процеса е вън и независимо от годността на процесуално-следственото действие в което те участват, доколкото те експлицитно реализират принципа на публичност, основен в наказателния процес, като дори го разширяват (в рамките на провеждането досъдебно производство). Техните показания по същия начин установяват спазването на принципите на непосредственост и разкриване на обективната истина, но не само. Чрез техните показания може да се установи и спазването на правото на защита и на неприкосновеност на личността. Следователно тяхното участие, веднъж вече случило се, не може и не бива да се изключва по силата само на формални критерии, при липсата на изрична забрана при това, а показанията им следва да се ценят на общо основание. Заложения стандарт в цитираната директива не може да бъде нарушен от показанията на независими и безпристрастни (за тези признаци не са приведени доказателства в обратна насока) свидетели, а дори и самите те биха могли да установят или отрекат наличието на признаци на инквизиционно начало в досъдебната фаза на процеса (т.е. те се явяват и допълнителни гаранции за разкриване на обективната истина). Веднъж възприети като допустими процесуални фигури показанията им не бива да бъдат ограничени само до обстоятелствата, свързани с отреченото/отхвърленото процесуално следствено действие, а с всички значими за процеса обстоятелства, включително касаещи изявления на свидетелите, станали заподозряни (по директивата) или обвиняеми.

Впрочем, съдебната практика познава и допуска свидетелски показания на лица, които по стечение на обстоятелствата се явяват присъстващи в близост до заподозрени или обвиняеми – конвоиращи или конвоирани лица, други задържани в местата за задържане или полицейски участъци, и прочие, и които могат да свидетелстват за най- широк кръг обстоятелства, свързани с предмета на доказване. Те могат да бъдат и полицейски служители, които нямат функции на разследващи и не попадат в кръга лица по чл.118, ал.2 от НПК, каквато изрична хипотеза е уредил законодателят в чл.118, ал.1, т.3 от НПК.

Показанията на свидетелите, участвали като поемни лица, св. И. В. и Б. Б. са ярко свидетелство за гражданския контрол върху действията на разследващите полицейски органи, както и за това, че нищо от случващото не е било плод на

извънпроцесуален натиск или принуда, независимо от неговата процесуална природа. Естеството на техните показания не показва по един несъмнен начин участието на подсъдимия П. В. в подготовката и извършване на престъплението, но тяхното свидетелстване е част от доказателствената съвкупност и следва да се преценява във взаимовръзка с всички останали доказателства, които добросъвестно и детайлно са анализирани от въззивната инстанция – л. 35 от мотивите. Поредицата от събития са изложени в тяхната времева последователност, като съдът се позовава на логическа взаимовръзка между отделните компоненти в поведението както на подс. П.В., така и на неговия син- подс. О. В.. Доказателствената съвкупност е събрана по един най- подробен начин, като връщане на делото за ново разглеждане няма с какво да е попълни/допълни. Доказателствения анализ е логичен, житейски правдоподобен и не носи белезите на превратно тълкуване на известните по делото факти.

Несъгласието с тези изводи всъщност означава възприемане на необоснованост на проверявания съдебен акт, което не съставлява същинско касационно основание.

На следващо място не съм съгласен с възприемане на основателност на възраженията за неразискване на различията между експертните мнения. По начало такива възражения имат силно субективен елемент, както всъщност мнозинството отбелязва за по-голямата част от тях по отношение на експертите и експертизите по делото - чисто „pro domo mea“ характер. Каквито и да се възраженията, основателни или не, дали обективно съдът не е оценил многословно евентуалните различия, те са без всякакво процесуално значение, тъй като въззивната инстанция е възприела по-благоприятната хипотеза за дееца – че настъпването на смъртта се дължи на асфиксия, но в генезата ѝ не участва по решаващ начин намотаното стреч фолио около устата и носа на жертвата – стр.24 от мотивите, втори абзац (пълен)..

Процесуалната полза от отмяна и връщане на делото на това основание е нулева, тъй като при липсата на съответен протест или жалба от частните обвинители не е възможно да се утежнява наказателноправното положение на подсъдимите. От друга страна считам, не може да се провежда успешна защита на твърдение, че асфиксията (има се предвид удушаването с ръце, а не по причина и на фолиото) изобщо пък не е причина за смъртта.

Предвид на това считам, че връщане на делото за ново разглеждане не е процесуално необходимо.

Водим от горното, подписах касационното решение с настоящето особено мнение.

Съдия при ВКС:

(Спас Иванчев)